

# Europejski System Opisu Kształcenia Językowego ESOKJ/ CEFR

## Uczenie się , nauczanie, ocenianie – informacje ogólne



### **Dlaczego potrzebujemy Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego ESOKJ/ CEFR**

Ważne jest, aby nauka języków obcych i zajęcia nauczania języków obcych w krajach członkowskich zostały zintensyfikowane i stały się głównym celem zainteresowania wraz z rosnącą mobilnością oraz efektywniejszą komunikacją międzynarodową. Konieczne jest, aby działania te uwzględniały narodową tożsamość i różnorodność kulturową, łatwiejsze interakcjami między ludźmi i pełne zrozumienie.

Aby osiągnąć te cele, nauka języka obcego musi stać się zadaniem na całe życie. Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego ESOKJ/ CEFR, obejmujący ponad 250 stron, stwarza wspólną wykładnię merytoryczną i wspiera Szkoły Językowe, autorów podręczników językowych, centra egzaminacyjne, kadre nauczycielską i uczących się, aby ich wysiłki w tej dziedzinie zostały umocnione i skoordynowane. System ten umożliwi obustronne poznanie kwalifikacji językowych i ułatwi współpracę pomiędzy Szkołami Językowymi i Ośrodkami Szkoleniowymi w różnych krajach.

### **Dla jakich zadań został skonstruowany Europejski System Opisu Kształcenia Językowego**

Dla planowania programu do nauki języka obcego, planowania certyfikatów językowych .

Jest przyjazny dla jego użytkowników, dynamiczny, otwarty, elastyczny i nadaje się dla całej, szerokiej grupy zadań i założeń przy planowaniu oraz przygotowywaniu warunków do nauki języka obcego.

### **Wspólny obszar odniesień kompetencji językowej**

W praktyce wydaje się, że istnieje konsensus, jak należy zmierzyć wiele poziomów dla centrów nauczających języki obce i jak należy je opisać.

To 6 ściśle przylegających poziomów kompetencji językowej, które ilustruje europejską przestrzeń nauki:

### Kompetentne posługiwanie się językiem obcym

C2 Mastery (osoba posługująca się językiem ojczystym)

C1 Effective Operational Proficiency

### Samodzielne posługiwanie się językiem obcym

B2 Vantage

B1 Threshold

### Podstawowe posługiwanie się językiem obcym

A2 Waystage

A1 Breakthrough (osoby początkujące)

## **Przykład – poziom A2 (kompetencja globalna)**

Potrąfi zrozumieć pojedyncze zdania oraz wyrażenia często używane i związane bezpośrednio z życiem codziennym (np.: dane o sytuacji osobistej i rodzinnej, zakupy, najbliższe otoczenie, praca). Potrąfi się porozumieć w trakcie wykonywania zadań prostych, codziennych, wymagających jedynie bezpośredniej i prostej wymiany informacji na znany temat. Potrąfi opisać za pomocą prostych środków swoje wykształcenie, swoje bezpośrednie otoczenie i wypowiadać się na tematy związane z niezbędnymi potrzebami.

## **Przykład – podstawowe interakcje ustne - poziom A2**

Potrąfi porozumieć się w prostych, rutynowych sytuacjach, w których chodzi nieskomplikowaną i bezpośrednią wymianę informacji o znanych sytuacjach rutynowych w związku z pracą i czasem wolnym. Może prowadzić bardzo krótkie rozmowy kontaktowe, nie rozumie na tyle dużo, aby samemu prowadzić przebieg rozmowy.

## **Lista dla potencjalnych użytkowników**

Celem obszaru odniesień nie jest bycie nużącym, lecz kompleksowym. Dlatego daje on w swoim załączniku do naszkicowanej mapy listę dla jego potencjalnych użytkowników, którzy muszą się po kolei zdecydować na ćwiczenia, testy itd. Lista nie daje gotowych recept. Zamiast tego zaprezentowane zostają wszystkie najważniejsze parametry i kategorie, które odpowiedzialni za naukę będą musieli uwzględnić podczas podejmowania odpowiedniego wyboru. Dla wszystkich użytkowników obszaru odniesień zalecane jest szczegółowe zapoznanie się z tymi parametrami i kategoriami oraz odniesienie się do nich podczas zadawania sobie następujących pytań:

- Czy mogę przewidzieć, w jakich dziedzinach życia (domenach) uczący się będą chcieli działać i jakie sytuacje należy uwzględnić? Jeśli tak, to jaką rolę muszą oni przejąć w tych dziedzinach życia i sytuacjach?
- Z jakim rodzajem ludzi będą oni mieli do czynienia?
- Do jakich obiektów będą musieli się odnieść?

- Z jakimi tematami będą musieli sobie umieć poradzić?
- Czy będą także musieć mówić lub czy tylko rozumieć i czytać?
- Co będą czytać i czego będą słuchać?
- W jakich warunkach będą musieli działać?

Jeśli przy tym przygotowywaniu zadań zostanie użyty obszar odniesień jako narzędzie, to nabyte opisy **can – do** mogą zostać użyte jako cele do nauki i nauczania, punkty spoza programu, cele testów lub jako matryce dla autorów podręczników.

W tym miejscu należy jeszcze raz podkreślić, że obszar odniesień nie zawiera przepisów, ani nie posiada aspiracji do doskonałości. Wręcz przeciwnie: obszar odniesień jest opisowy i ukierunkowany na to, aby np. możliwe było dodawanie kolejnych poziomów tzw. nadpoziomów, jako kolejnych cech opisowych.

### **Proces ukierunkowany na działanie**

Obszerny, transparentny obszar odniesień dla nauki, nauczania i oceniania w branży nauki języków obcych musi wychodzić z obszernego spektrum użycia języka i jego nauczania. Wybrany proces jest ukierunkowany na działanie i przygotowuje rozwiązanie zadań komunikacyjnych jako punkt centralny przemysłów metodycznych, które ze swoim odniesieniem do rzeczywistości mogą posłużyć do opisanie znaczących dziedzin życia (domen).

Głównym celem utworzonych na bazie obszaru odniesień zajęć jest radzenie sobie z zadaniami komunikacyjnymi. Temu celowi podporządkowane są wszystkie komunikatywne aktywności i zdobyta wiedza. Odpowiednio również konieczna jest językowa poprawność, także gramatyczna, ale dopiero na poziomie B2, co nie oznacza, że jakość np. komunikacji ustnej nie jest uwzględniana. Obszar odniesień oferuje także skalę kompetencji dla następujących aspektów: spektrum, poprawność, płynność, interakcje i koherencja.

Zajęcia utworzone na obszarze odniesień powinny dążyć do wykształcenia w uczących się dalekiej zdolności interakcyjnej. Tu należy podkreślić, że jeśli obszar odniesień, który składa się ze znanych z socjolingwistyki komunikacyjnych aktywności, powinien zostać poszerzony o zdolność „interakcji”.

### **Ocena i sprawdzanie**

Obszar odniesień może być także użyty podczas oceny i sprawdzania kompetencji językowych. Oferuje on wiele narzędzi do merytorycznego opisywania testów, kryteriów do osiągnięcia celów nauki oraz pożyteczne stymulatory i wskazówki, jeśli chodzi o formy ocen i oceniania.

Obszar odniesień oferuje także szablon do samooceny. Ten szablon jest po części składową uchwalonego przez Radę Europy i Parlament Europejski europassu ([www.europass.cedefop.europa.eu](http://www.europass.cedefop.europa.eu)). Za pomocą tego szablonu możliwe jest ustalenie w ciągu kilku minut własnych kompetencji językowych i przyporządkowanie do odpowiedniego poziomu. Samodzielnie sprawdzić dzięki niemu można

następujące zdolności: słuchanie, czytanie, pisanie i prowadzenie rozmów oraz mówienie w określonym kontekście.

### **Przykład: poziom B1 – prowadzenie rozmów**

Potrafę poradzić sobie w większości sytuacji, które natrafiłem materiale związanym z podróżowaniem. Mogę bez przygotowania brać udział w rozmowach, które są mi znane, które mnie osobiście interesują lub związane z codziennymi tematami tj. rodzina, hobby, praca, podróże, aktualne wydarzenia.

Jest to idealne narzędzie do testów kwalifikacyjnych, ewentualnie do mierzenia postępów w nauce. Świadomość uczącego się jest dzięki temu wyostrowana a jego dostosowanie do procesu nauczania polepsza się. Dodatkowo wzrasta gotowość do nauki danego języka, ale także kolejnych. Wspierane dzięki temu jest, jak zrealizować formy opisowe. To co już językowo potrafi. A to, czego jeszcze się nie potrafi – zdarza się dość często w praktyce na różnych poziomach - należy na jakiś czas zaniechać.

Z tym szablonem do samooceny następuje zmiana paradygmatu: Uczący się staje się ustnym partnerem edukacyjnym.

### **Konsekwencje kształcenia zawodowego**

Trafniej niż Geoff Tranter, naukowy referent językowy, WBT systemy testowe, nie można było sformułować, dlatego pozwolimy sobie w tym miejscu na odwołanie do jego artykułu:

*Wspólny europejski obszar odniesienia ma charakter opisowy, a nie normatywny, co oznacza, że każda instytucja, która zajmuje się nauczaniem języka obcego, może samodzielnie zdecydować, jak traktować treści GER/CEFR. Mimo to, wiele dziedzin edukacji rozwija się w kierunku całkowitego lub częściowego wdrażania GER/CEFR, co może spowodować, że w niedalekiej przyszłości dojść może do sytuacji, kiedy zmiana struktur programowych i przebiegu zajęć będą wydawać się nieuniknione.*

*W nadchodzących procesach decyzyjnych chodzi m.in. o następujące przemyślenia czy kwestie:*

- a) dla odpowiedzialnych za program w instytucjach związanych z kształceniem zawodowym
- Czy instytucja może sobie pozwolić, aby odizolować się od europejskiego standardu jakościowego dla prowadzenia zajęć?
  - W jakim stopniu wszystkie zajęcia będą realizowane według programu poziomu kompetencji GER/CEFR?
  - Jak stopnie będą odznaczone w programie?
  - Co oznacza to celi procesu nauki?
  - Co oznacza to dla wyboru materiałów do zajęć?
  - Co się zmieni przy doradzaniu i klasyfikacji uczestników?
  - W jaki sposób osoby prowadzące zajęcia zostaną zaznajomione z treściami GER/CEFR?

b) dla prowadzących kursy

- *Jakie cele wyłaniają się dla moich zajęć ze względu na ukierunkowanie na poziomy kompetencji GER/CEFR?*
- *Czy moje zajęcia i materiał dydaktyczny odpowiadają komunikatywnemu procesowi GER/CEFR?*
- *Jak metodycznie dostosuję ten proces?*
- *Jak ukształtuję fazy ocenienia podczas zajęć?*

(Źródło: Geoff Tranter: „Wspólny europejski obszar odniesienia – Dlaczego? Jak? Co?” w: Klett VHS Tipps, Sprachenservice Erwachsenenbildung, nr 36/2003)

## **Podsumowanie**

Wspólny europejski obszar odniesienia oferuje w najszerszym znaczeniu słowa obszar, którego narzędzia, jeśli zostaną zastosowane, zapewniają jakość i przejrzystość!

Jakość i przejrzystość, do której członkowie ELCL Quality Alliance dążą codziennie.

## **Pomocna literatura i strony internetowe**

Niemieckie tłumaczenie wydania oryginalnego z języka angielskiego i francuskiego: Rada Europy, Komitet Współpracy Kulturalnej

- “Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment”, (2001), Cambridge: Cambridge University Press
- „Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen (Niveau A1-A2-B1-B2-C1-C2)”, wydawnictwo Langenscheidt (ISBN 3-468-49469-6).
- „Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie”, wydawnictwo CODN, Warszawa 2003.
- H.Komorowska (2002) “The Common European Framework in Poland” w: Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Case Studies, Strasbourg: The Council of Europe Publications
- H. Komorowska ”Metodyka nauczania języków obcych”, wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005, ISBN 978-83-88839-45-0
- H. Komorowska ”Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola - ocena-testowanie”, wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005,ISBN 83-88839-65-9
- H. Komorowska ”Programy nauczania w kształceniu ogólnym i kształceniu językowym”, wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2005, ISBN 83-88839-96-9
- H. Komorowska (red.) ”Nauczanie języków obcych. Polska a Europa”, Academica Wydawnictwo SWPS, Warszawa 2007, ISBN 978-83-89281-37-1
- Geoff Tranter: „Wspólny europejski obszar odniesienia – Dlaczego? Jak? Co?” w: Klett VHS Tipps, Sprachenservice Erwachsenenbildung, nr 36/2003

## Strony internetowe:

- Oficjalna strona Rady Europy dotycząca CEFR: Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment wraz z szerszymi informacjami o kompetencjach językowych  
[www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE\\_EN.asp](http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp)
- CEFTTrain jest wspieranym on-line narzędziem do dokształcania nauczycieli. Jest wynikiem projektu Unii Europejskiej. Oprócz zrozumiałego wprowadzenia oceny kompetencji językowej według systemu CEFR lektorzy mają możliwość przetestowania skal CEFR dla takich zdolności jak: słuchanie, mówienie, czytanie i pisanie.  
[www.ceftrain.net](http://www.ceftrain.net)
- WebCEF jest aktualnie działającym projektem UE. Ma on na celu rozwijanie elastycznej platformy do nauki dzięki użyciu wybranych technologii internetowych, które powinny posiadać strukturę portfolio dla ucznia, nauczyciela oraz egzaminatora. Na tej ogólnodostępnej platformie lektorzy i egzaminatorzy mają możliwość gromadzenia i zapisywania fragmentów materiałów wideo i audio wraz z przewidywanymi uwagami, ewentualnie mogą one być komentowane i oceniane wspólnie z innymi kolegami.  
[www.webcef.eu](http://www.webcef.eu)
- DIALANG jest wspieranym on-line, diagnostycznym narzędziem testowym, które udziela swoim użytkownikom wyczerpujących komunikatów zwrotnych o ich wynikach testów oraz o ich znajomości poszczególnych zagadnień. Sprawdzane są następujące zdolności – rozumienie tekstu pisanego, rozumienie ze słuchu, pisanie, struktury gramatyczne i słownictwo. DIALANG może być używany w 14 językach, 11 językach oficjalnych UE oraz w języku irlandzkim, islandzkim oraz norweskim. Testy do samooceny bazują na sześciu poziomach Ujednoliconych Ram Referencyjnych i np. mogą zostać wdrożone jako test kwalifikacyjny lub oszacowanie stopnia zaawansowania i ukierunkowania uczących się we wszelkich formach nauki języków obcych na różnych poziomach.  
[www.dialang.org](http://www.dialang.org)
- EUROPASS to portfolio 5-ciu dokumentów, umożliwiających spójną prezentację kwalifikacji zawodowych i kompetencji językowych. W skład Europass wchodzi: życiorys, paszport językowy, suplement do dyplomu, suplement do dyplomu potwierdzający kwalifikacje zawodowe, mobilność. Ustanowiony 15 grudnia 2004r. przez Radę Europy i Parlament Europejski. Obowiązuje od dnia 1 stycznia 2005r. Wzory dokumentów wchodzących w skład Europass wraz z instrukcjami ich wypełnienia, dostępne są we wszystkich językach UE na europejskim portalu internetowym.  
[www.europass.cedefop.europa.eu](http://www.europass.cedefop.europa.eu)